

OBJEV ARKTICKÉHO SNĚŽNÉHO ČLOVĚKA

Ing. Jan Hraběta:

(ooo)

Nejcennějším přínosem Cimrmanovy cesty do Arktiky byl jeho objev sněžného člověka.

(ooo)

Cimrmanův popis pohlavního života tohoto tvora soudobé biologie doslova šokoval, všeobecně se hovořilo o sexuální bombě století. Zdrženlivější Sigmund Freud razil termín „Sexuelhandgranat“.

Arktický sněžný člověk je podle Cimrmana samosnubný. K rozmnožování nepotřebuje partnera. Proto je v jeho případě zvlášť důležité přeložit správně původní anglický termín „snowman“ jako „sněžný člověk“, a nikoli, jak se u nás vžilo, „sněžný muž“. Jde totiž o muže a ženu zároveň.

Nevystačíme tu však s pojmem hermafrodit. Jeho dvojpohlavnost jde mnohem dál. Dobře je to vidět na způsobu jeho rozmnožování. Cimrman měl to štěstí, že ho mohl skrytě sledovat právě v době říje, a shrnul svá pozorování do výstižného termínu „polární samohana“.

Ještě překvapivější je skutečnost, že sněžný člověk se jako biologický pár nejen rozmnožuje, ale i chová. Cimrman zřetelně viděl a slyšel, jak tento tvor gestikuluje a mluví sám se sebou. „Jeho řeči jsem sice nerozuměl,“ píše, „z intonace a výrazu jsem však poznal, že nejde o samomluvu, nýbrž o vyslovený dialog, někdy přecházející až v hádku. Vysokou, pištivou fistulí vyčítá a obviňuje, hlubšími hlasovými tóny pak zaujímá pozici obrannou a omluvnou. Kdybych měl překládat podle intonace a gest, řekl bych:

Kolik bylo hodin, když jsi přišel domů?

Já nevím. Bylo ještě světlo.

Světlo je pořád. Máme polární den.

Slavil jsem tvoje narozeniny.

Než! Kdovíkde lítáš, a mě z toho pak bolejí nohy!“

A právě dualita této řeči, toto splynutí 1. osoby „já“ s 2. osobou „ty“ vedlo Cimrmana k pojmenování sněžného člověka výstižným slovem „játy“, které později Angličané zkomolili na „yeti“.

Obraz 3

(Varel Frištenský se vypráhne ze saní a všichni přisednou k náčelníkovi.)

NÁČELNÍK: Pánové! Hrozí nám smrt hladem. Přemýšlel jsem o tom celou noc a nevidím jiné východisko. Navrhuji sníst psy.

(Přítomní si vymění nechápavé pohledy.)

UČITEL: Psy?

LÉKÁRNÍK: Vždyť my přece žádné psy . . . Aha, už rozumím!

(Pohlédne na Frištenského, který s vyplazeným jazykem dýchá jako pes.)

FRIŠTENSKÝ *(v úleku schová jazyk a přestane hlasitě dýchat)*: Jaký psy?

UČITEL: Je to smutné, když člověk musí vztáhnout ruku na svého věrného přítele, ale asi skutečně nebude jiné východisko.

LÉKÁRNÍK: A bylo by možná lepší nesníst je všechny najednou. Jíst je po částech. Víte, aby byl zbytek s přezření schopn tahu.

FRIŠTENSKÝ: Co to tady blábolíte? Vy snad máte vidiny nebo co. Kde vidíte jaký psy?

NÁČELNÍK: S tím nesouhlasím. Když utratit, tak najednou. A hned. Dřív než zhubnou.

FRIŠTENSKÝ: Už je to tady. Zešleli. Pánové, vzpamatujte se. My žádný psy nemáme. Vzpomeňte si. Vy jste původně chtěli vzít psy. Ale já jsem vám to rozmluvil. Ještě jsem říkal, vzpomeňte si, vemte radši silného chlapa, jako jsem já. Ty sáně utáhne a ještě zastane jinou práci. Může například naštipat dříví, jsem říkal. A taky, vzpomeňte si, jak jsem krásně rozštípal naše lyže. To bylo bohužel poslední dříví, co jsme měli, takže teď už jsem vám vlastně dobrej jenom k tomu tahu, ale táhnu pořád dobře, pořád jsem ještě silnej.

UČITEL: No právě. Já bych to neodkládal.

FRIŠTENSKÝ: Jo, kdybysme ty psy měli, tak bych rozuměl tomu, že by se dali sníst. Já už psa jed. To není špatný maso. Ale když máte místo psů mě . . . Náčelníku, cos to navrhoval?

NÁČELNÍK: Sníst psy.

FRIŠTENSKÝ: I když je nemáme.

NÁČELNÍK: I když je nemáme.

FRIŠTENSKÝ: Vy všichni, jak jste tady, tomu rozumíte?

UČITEL: Ano.

LÉKÁRNÍK: Rozumíme.

FRIŠTENSKÝ: Já teda ne.

UČITEL: Ono je to možná lepší, Varle. Tady pan lékárník ti dá nějaké prášky, usneš . . .

FRIŠTENSKÝ: Ne, počkejte, o spaní se teď nebudeme bavit, já spím dobře, ale teď mě něco napadlo. Je to taková hloupost. Možná, že se vás to dotkne. Ale ono to vypadá . . . můžu to říct?

NÁČELNÍK: Vypovídej se, Frištenský.

FRIŠTENSKÝ: No, víte, když vy říkáte, že jako sníte psy, a žádný psi tady nejsou, jestli tím nemyslíte — neurazíte se? Ono to totiž vypadá, jako byste chtěli sníst mě. Že jo?

NÁČELNÍK: No jo.

FRIŠTENSKÝ: Nezlobíte se, že jsem to řekl?

LÉKÁRNÍK: To víš, že ne. Kdo by se na tebe zlobil — v takové chvíli.

NÁČELNÍK: Ale zahřál ses při tom štípání, vid', Varle?

FRIŠTENSKÝ: Jo, jo, to jo.

UČITEL: Rozvaž si šálu.

FRIŠTENSKÝ *(poslechne)*: Vidíš, to bych moh.

LÉKÁRNÍK: A rozeplni si košili u krku. To ti taky udělá dobře.

(Frištenský znovu poslechne.)

UČITEL: Taky kabát by sis měl rozeplnout.

FRIŠTENSKÝ: Abych to nepřehnal, on zas takovej hic není.

(Ale přesto si kabát rozeplne. Nastane znovu chvilka ticha.)

UČITEL: Tak co, jak se cítíš?

FRIŠTENSKÝ: Už mi kapku zaleje za nehty.

UČITEL: Nemáš ty děravé podrážky, člověče? Zuj si boty, já se ti na to podívám.

(Frištenský si je zuje a podá mu je.)

UČITEL *(prohlíží boty)*: No jo, je tady dirka. To si je radši ani neber. Než děravé boty, to je lepší být bos.

FRIŠTENSKÝ: Myslíte? A víte že jo? Ono to skoro až pálí.

NÁČELNÍK: Poslyš, Frištenský, nepůjčil bys mi na chvilku kalhoty?

FRIŠTENSKÝ: Kalhoty? Ale opravdu jenom na chvilku, poněvadž já mám ty spodky už dost řídký.

(Frištenský tu stojí bez bot a ve spodkách. Ostatní ho pozorují.)

LÉKÁRNÍK: No a jak je ti teď, chlapče?

FRIŠTENSKÝ: Řeknu vám, docela frišno. Tohle až budu doma vyprávět, jak jsem stál kousek od severní točny jen tak nalehko . . . Ještě že mě hřeje to peří.

UČITEL: Slyšíte? Už blouzní. Má husí kůži a zřejmě se mu zdá, že mu vyrážejí i brka.

LÉKÁRNÍK: Možná, že ten pocit drůbeže mu to všechno usnadní.

UČITEL: Frištenský, ještě mě vnímáš?

FRIŠTENSKÝ: Jo. Já všechno slyším.

UČITEL: A to peří, jak jsi říkal, to cítíš po celém těle? I na nohách?

FRIŠTENSKÝ: Ne. Jenom tady na boku.

(Frištenský rozevře chlopeň kabátu. Na háčku zaklesnutém do náprsní kapsy mu tam visí husa.)

NÁČELNÍK: Co to máš?! Ty máš husu?

FRIŠTENSKÝ: Houserera.

NÁČELNÍK: Jak to, žes nic neřek?! My tady umíráme hladu, málem vztáhneme ruku na svého nejlepšího kamaráda, a ty máš krysu, huso! Husu, kryso!

UČITEL: Styd' se, Frištenský. Fuj!

FRIŠTENSKÝ: Zač bych se měl stydět? Tejden vám to melduju. V pondělí povídá tady lékárník, že mu kručí v břiše.

Já na to, že mám housera. A ty, náčelníku, jsi sám řekl, to nevadí, zatni zuby a táhni. V úterý zase učitel, že by jed hřebíky. Já povídám: Máám housera. Zase jste mě vodbyli. Ve středu jste všichni kňučeli hlady. Já na to: Ještě pořád mám toho housera. A co řekl náčelník? No, vzpomeň si. Ještě slovo, jsi řekl, a zapíšem tě do deníku, bačkoro.

NÁČELNÍK: Oblíkní se, hňupe, a rozdělej oheň. *(Hodí Frištenskému jeho kalhoty a boty.)*

FRIŠTENSKÝ *(na odchodu si mumlá)*: Bačkoro, bačkoro. Máám vlka například. A nestěžuju si.